

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/33/2021
Identifikačné číslo spisu:	8310203897
Dátum vydania rozhodnutia:	12.07.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Radoslav Svitana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8310203897.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Slovenskej republiky, zastúpenej do 31. decembra 2022 Lesopoľnohospodárskym majetkom Ulič, štátny podnik, so sídlom Ulič 96, IČO: 00 492 531 (teraz LESY Slovenskej republiky, štátny podnik odštepný závod Ulič, so sídlom Ulič 96, IČO 36 038 351), proti žalovanému C.. U. V., narodenému XX. L. XXXX, X. M.R., N. C.. XXX/XX, zastúpenému advokátom JUDr. Petrom Barňákom, Humenné, Poľana 767/1, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 5C/69/2010, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. júla 2020 sp. zn. 7Co/26/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. júla 2020 sp. zn. 7Co/26/2020 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalovanému 1/, a vo výroku o trovách konania, ako aj rozsudok Okresného súdu Humenné z 22. marca 2018 č. k. 5C/69/2010-574 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Humenné na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. marca 2018 č. k. 5C/69/2010-574 určil, že nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX kat. úz. P., označené vo výrokovej časti rozsudku, sú vlastníctvom žalobkyne. Žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobkyňa nadobudla vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam konfiškáciou podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. v znení neskorších predpisov, priamo na základe tohto nariadenia dňom jeho účinnosti, t. j. 1. marca 1945, čo vyplýva z § 1 ods. 10 tohto nariadenia. Pripustil, že mu neboli predložené doklady o doručovaní rozhodnutia konfiškačnej komisie, ani spis, a teda nemôže posúdiť doručenie rozhodnutia, avšak uviedol, že na postup a rozhodovanie podľa nariadenia č. 104/1945 Zb. sa nevzťahoval vtedy platný procesný predpis, ktorým bolo vládne nariadenie č. 8/1928 Zb., a zo znenia § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1945 Zb. vyplýva, že majetok sa považoval za skonfiškovaný dňom nadobudnutia účinnosti konfiškačného nariadenia. Žalobkyňa predložením konfiškačného rozhodnutia a vyznačením tejto konfiškácie do pozemnoknižnej vložky preukázala nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktorých pôvodnými spoluvlastníkmi boli U. P. a U. M.. Pokiaľ išlo o podiel pôvodnej vlastníčky R. Y., tento podliehal revízii pozemkovej reformy podľa § 6 zákona č. 142/1947 a v súlade s ustanoveniami náhradového

zákonu štát udelil výpoveď pani Y. ku dňu 1. marca 1949. Okolnosť, že vlastníctvo štátu nie je v katastri zapísané tam, kde bola v pozemkovej knihe zapísaná poznámka zamýšľaného prevzatia, neznamená, že štát sa vlastníkom zabraných nehnuteľností nestal. Rozhodujúcim je podľa súdu prvej inštancie to, či štát nehnuteľnosti fakticky prevzal. Iný výklad by bol v rozpore so skutkovým zistením, že nehnuteľnosti boli v užívaní štátu až do vydania notárskeho osvedčenia v prospech pôvodne žalovanej B. V. a čiastočného vydania nehnuteľnosti v roku 1992.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného (v tom čase označeného ako žalovaný 1/; odvolanie podal spoločne so žalovaným 2/, ktorý zomrel v priebehu odvolacieho konania a jeho jediným dedičom bol žalovaný 1/, takže odvolací súd vo vzťahu k žalovanému 2/ rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil) rozsudkom z 20. júla 2020 č. k. 7Co/26/2020-734 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalovanému 1/ a priznal žalobkyni proti žalovanému 1/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Konštatoval, že nezachovanie spisu týkajúceho sa konfiškácie po dobu viac ako siedmich desaťročí, nie je možné pričítať na ťarchu žalobkyne. Žalovaná strana len spochybňovala doručenie rozhodnutia konfiškačnej komisie bývalým spoluvlastníckam, a teda právoplatnosť vydaného rozhodnutia konfiškačnej komisie bez toho, aby na toto svoje tvrdenie predložila konkrétne dôkazy. Za takejto situácie je potrebné vychádzať z toho, že rozhodnutie konfiškačnej komisie nadobudlo právoplatnosť, pričom meritórnu správnosť tohto aktu súd nie je oprávnený skúmať.

2.1. K odvolacím námietkam prekážky právoplatne rozsúdenej veci a nesprávneho zastúpenia žalobkyne odvolací súd uviedol, že vo veci vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 11C/2747/1999 došlo k zamietnutiu žaloby len z dôvodu nedostatku aktívnej legitimácie na strane žalobkyne. Takéto zamietnutie žaloby netvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Vo veci Okresného súdu Humenné 11C/2747/1999 sa otázkou, kto je oprávnený konať za štát, zaoberal Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý rozsudkom zo dňa 24. novembra 2009 sp. zn. 2MCdo/21/2008 zamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva oprávnenie Lesopoľnohospodárskeho majetku, štátny podnik Ulič, konať za štát aj v súdnych konaniach, predmetom ktorých je určenie vlastníckeho práva. Poukázal aj na ustanovenie § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov, podľa ktorého podnik je oprávnený konať v mene štátu aj vo veciach, ak vlastnícke právo štátu je sporné.

2.2. K rozhodnutiu Okresného úradu v Snine, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva z 22. júla 1999, ktorým bol podľa § 7 ods. 3 zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom schválený register obnovej evidencie pozemkov v katastrálnom území Pčoliné, odvolací súd konštatoval, že toto rozhodnutie nie je pre súd záväzné. Podľa zákona č. 180/1995 Z. z. sa vlastníctvo nenadobúdalo, ale sa iba zisťovali dostupné údaje o právnych vzťahoch k pozemkom a na ich základe sa zostavoval register obnovej evidencie pozemkov (ROEP). Podľa § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov sa údaje katastra uvedené v § 7, teda aj údaje o vlastníkovi nehnuteľnosti, považujú za hodnoverné, ak sa nepreukáže opak. Preukázať opak je možné prostredníctvom žaloby na určenie vlastníckeho práva. V minulom období sa do pozemkových kníh nedostali niektoré konfiškačné rozhodnutia, pretože nebolo zákonnou povinnosťou zapísať konfiškáciu do pozemnoknižnej vložky. Pri vypracovaní ROEP preto dochádzalo v dôsledku nedostatočne zistených podkladov k chybám. Na riešenie týchto pochybení je daná príslušnosť súdov v civilnom konaní.

2.3. Napokon k argumentácii notárskym osvedčením o vydržaní a ustanoveniami § 2 zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam odvolací súd uviedol, že k tomu, aby sa zapísaná osoba stala vlastníkom nehnuteľnosti na základe vydržania, zákon vyžadoval uplynutie 10 rokov odo dňa jej zápisu do evidencie nehnuteľností. K tomuto následku v dôsledku zmeny právnej úpravy dôjsť nemohlo. Zákon č. 393/2000 Z. z. s účinnosťou od 1. decembra 2000 vypustil ustanovenia § 2 - § 9 zákona č. 293/1992 Zb., v dôsledku čoho následok predpokladaný ustanovením § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. v znení účinnom do 30. novembra 2000 nastať nemohol, nakoľko k dátumu 30. novembra 2000 neuplynula 10-ročná doba odo dňa zápisu Heleny Bosákovej do katastra nehnuteľností na základe notárskeho osvedčenia zo dňa 27. januára 1998. Zrušenie ustanovenia § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. po 8 rokoch a 6 mesiacoch od jeho účinnosti malo za následok, že u žiadnej osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia nemohlo dôjsť k

završení podmienok vydržania podľa tejto špeciálnej úpravy pre neuplynutie 10-ročnej doby odo dňa zápisu za vlastníka.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“). Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ako dovolacie dôvody uviedol, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (§ 420 písm. d) Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), odvolací súd sa pri riešení právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, resp. predmetná právna otázka nebola ešte v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP).

3.1. Dovolateľ uviedol, že existuje neodstrániteľná vada konania v podobe prekážky právoplatne rozsúdenej veci (res iudicata). Okresný súd Humenné rozsudkom zo dňa 17. mája 2007 č. k. 11C/2747/1999-392 zamietol žalobu Slovenskej republiky proti žalovanej B. V. o určenie vlastníckeho práva štátu k pozemkom zapísaným na LV č. XXXX v kat. úz. P.Č.. Uvedená žaloba sa týkala tých istých účastníkov konania, toho istého predmetu sporu a rovnakých titulov - skutkového deja tvrdeného žalobkyňou o spôsobe nadobudnutia vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam (konfiškácia, prevzatie štátom a vydržanie). Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 25. januára 2008 sp. zn. 3Co/141/2007 potvrdil prvostupňový rozsudok a rozsudky nadobudli právoplatnosť dňa 2. júna 2008. V tejto veci však napriek tomu súd prvej inštancie dospel k záveru o neexistencii tejto prekážky, pričom poukázal na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. januára 2008 sp. zn. 3Co/141/2007, kde odvolací súd posudzoval iba aktívnu vecnú legitímáciu na strane žalobcu. Opomenul však skutočnosť, že v súdnom konaní Okresného súdu Humenné sp. zn. 11C/2747/1999 došlo k rozhodnutiu vo veci samej, vrátane posúdenia existencie právnych vzťahov medzi tými istými účastníkmi súdneho konania a súd sa zaoberal ako skutkovým, tak aj právnym hodnotením, súd vecne rozhodol a žalobu zamietol.

3.2. Ďalej dovolateľ vyjadril nesúhlas s tvrdením odvolacieho súdu, že Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, š.p., je oprávnený konať v tomto spore za štát, a označil tento názor odvolacieho súdu za nezrozumiteľný. Podľa dovolateľa napriek tomu, že v priebehu súdneho sporu došlo k zmenám hmotnoprávných aj procesných noriem, Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, š.p., nepreukázal, že je správcom sporného majetku. Preto nie je oprávnený zastupovať Slovenskú republiku v konaní pred súdmi a nemá dostatok aktívnej vecnej legitímácie vystupovať za štát v tomto súdnom konaní. Takéto oprávnenie by mohol mať iba vtedy, ak by bol správcom lesného majetku a vlastníctvo štátu by bolo spochybňované v priebehu faktického výkonu správy takéhoto majetku. V danom prípade o takúto situáciu nejde, pretože Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, š.p., faktickú správu predmetnej časti lesného majetku ukončil už v roku 1992.

3.3. Dovolateľ tiež namietal, že dňa 22. júla 1999 vydal Okresný úrad v Snine, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva verejnú vyhlášku, ktorou informoval všetkých účastníkov konania o zverejnení registra ROEP. Lesopoľnohospodárskemu majetku Ulič, š.p., bola táto informácia doručená ako účastníkovi konania, mal ako účastník konania možnosť podať písomné námietky v zmysle § 7 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. Ak by sa v konaní správneho orgánu zistili údaje odporujúce skutočnostiam, z ktorých vychádzalo notárske osvedčenie, správny orgán mohol na návrh rozhodnúť o vlastníctve štátu alebo inej osoby, a takýmto rozhodnutím správneho orgánu by stratilo notárske osvedčenie o vydržaní platnosť (§ 12 citovaného zákona). K žiadnym námietkam ani odporujúcim zisteniam nedošlo, preto komisia rozhodla o vlastníctve žalovanej rovnako, ako bolo rozhodnuté v notárskom osvedčení. Okresný úrad v Snine rozhodnutím zo dňa 22. júla 1999 rozhodol o vlastníctve sporných pozemkov, čo sa premietlo aj záznamom na liste vlastníctva a za vlastníčku predmetných nehnuteľností bola potvrdená B. V.. Na túto skutočnosť mal súd v zmysle § 194 ods. 2 CSP prihliadať, pretože išlo o rozhodnutie príslušného orgánu bez formálnych a právnych väd. Daným správnym rozhodnutím bola prejudiciálna otázka vlastníctva vyriešená v prospech žalovanej strany.

3.4. Podľa dovolateľa žalobkyňa nepreukázala nadobudnutie vlastníctva konfiškáciou na základe nariadenia SNR č. 104/1945 Sb., ani titulom revízie pozemkovej reformy podľa zákona č. 142/1947 Sb. Ku konfiškácii majetku dochádzalo síce zo zákona, ale len po splnení všetkých dekrétom (nariadením SNR) stanovených podmienok, medzi ktoré patrilo právoplatné rozhodnutie správneho orgánu, že boli splnené podmienky pre konfiškáciu podľa tohto nariadenia. Proti rozhodnutiu komisie bolo možné podať odvolanie na Zbor povereníkov (§ 1 ods. 13, ods. 14 citovaného nariadenia), ktoré mohlo mať odkladný

účinnosť. Z toho je zrejmé, že rozhodnutie malo byť doručované. Podľa judikatúry Najvyššieho správneho súdu (rozhodnutie z 31. decembra 1946, Boh. A 1512/46) sa aj na konfiškačné konanie vzťahovali ustanovenia správneho poriadku (vládne nariadenie č. 8/1928 Zb.) a podľa § 72 ods. 2 citovaného nariadenia doručenie bolo súčasťou správneho aktu. Na rozhodnutí konfiškačnej komisie v Snine zo dňa 28. novembra 1946 sa nenachádza doložka právoplatnosti a rozhodnutie sa nedostalo vpisom do pozemkovej knihy, kde boli naďalej vedené pôvodné pozemkovoknižné vlastnícky. Tento stav trval v pozemkovej knihe, v evidencii vedenej strediskom geodézie a kartografie, ako aj v katastri nehnuteľností až do roku 1998, kedy na základe notárskeho osvedčenia sp. zn. N 17/98, NZ 19/98 boli sporné nehnuteľnosti zapísané ako vlastníctvo B. V. Východoslovenské lesy š.p. závod Humenné a Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, š.p., vydali v roku 1992 tento majetok Urbárskej spoločnosti Pčoliné ako majetok štátu nepatriaci a táto následne vydala nehnuteľnosť žalovaným.

3.5. K vydržaniu dovolateľ uviedol, že ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. bolo vo vzťahu k § 134 Občianskeho zákonníka špeciálnou úpravou, ktorá umožňovala vydržanie ako originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva za jednoduchších podmienok, než aké stanovovala všeobecná úprava. Podmienka oprávnenej držby bola u osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe splnená bez ďalšieho. Vyplyvala zo zákona ako právny účinok zápisu notárskeho osvedčenia o držbe do katastra nehnuteľností. Keďže k zápisu v evidencii nehnuteľností na základe notárskeho osvedčenia notárky JUDr. Márie Forinovej sp. zn. N 17/98, NZ 19/98 došlo dňa 27. januára 1998 (a týmto dňom bol vykonaný aj záznam do katastra pod Z 162/98), týmto dňom sa stala B. V. oprávnenou držiteľkou, a to aj v nadväznosti na ustanovenie § 2 zákona č. 293/1992 Zb., ako aj ustanovenie §§ 129 až 134 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa si uplatnila vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam účinne až žalobou (zmenou žaloby) zo dňa 30. septembra 2008. Keďže k účinnému uplatneniu vlastníckeho práva žalobkyne došlo až po uplynutí 10-ročnej prekluzívnej lehoty, stala sa B. V. výlučnou vlastníčkou predmetných nehnuteľností.

3.6. Napokon dovolateľ poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2013 sp. zn. 6Cdo/47/2012 a uviedol, že zrušenie ustanovenia § 2 zákona č. 293/1992 Zb. k 30. novembru 2000 malo síce za následok, že u žiadnej osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe nemohlo dôjsť k zavŕšeniu podmienok vydržania podľa tejto špeciálnej úpravy (pre neuplynutie 10-ročnej doby odo dňa zápisu za vlastníka), nemožno však opomíňať ani to, čo vo vzťahu k oprávnenej držbe vyplynulo z predmetného notárskeho osvedčenia. Vznik práva a oprávnenej držby treba posudzovať podľa ustanovenia § 2 ods. 3 zákona č. 293/1992 Zb. platného v čase vzniku tohto práva, resp. právneho vzťahu. Zrušenie uvedeného ustanovenia nič nezmenilo na vzniku práva a oprávnenej držby, ktoré osoba zapísaná za vlastníka nadobudla zápisom do katastra na základe notárskeho osvedčenia o držbe. Zrušením citovaného ustanovenia oprávnená držba osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka ako riadne nadobudnuté právo, resp. právny vzťah, nezanikla. Vo vzťahu k týmto skutočnostiam označil dovolateľ závery rozsudku odvolacieho súdu za nesprávne.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaného nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a dôvodné, preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže dôvody nesprávnosti rozhodnutia sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a nápravu nie je možné dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, bolo potrebné zrušiť aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. Keďže námietka prekážky rozhodnutej veci (res iudicata) sa týka podmienok konania, pričom v prípade existencie tejto prekážky by bolo potrebné oba rozsudky súdov nižšej inštancie zrušiť a konanie zastaviť, dovolací súd v prvom rade preskúmal existenciu tejto prekážky. V konaní vedenom na

Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 11C/2747/1999 bola žalobkyňa pôvodne označená ako „Slovenská republika - Lesopoľnohospodársky majetok, štátny podnik Ulič“ a žalovanou bola B. V. (právna predchodkyňa žalovaného v tomto spore). Po dvojnásobnom zrušení rozsudku súdmi vyššej inštancie (keď Najvyšší súd SR v rozhodnutí z 27. októbra 2004 sp. zn. 4Cdo/158/03 okrem iného konštatoval, že štátny podnik nie je štátnym orgánom a nemá oprávnenie konať za štát) došlo na návrh žalobkyne k pripusteniu zámeny účastníkov konania tak, že z konania vystupuje žalobkyňa Slovenská republika v zastúpení Lesopoľnohospodárskym majetkom š. p. Ulič a na miesto žalobkyne do konania vstupuje Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom financií SR (uznesenie z 31. januára 2007 č. k. 11C/2747/1999-360). Po tejto zámene súd prvej inštancie rozsudkom zo 17. mája 2007 č. k. 11C/2747/1999-392 žalobu zamietol a Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne rozsudok potvrdil (rozsudkom z 25. januára 2008 sp. zn. 3Co/141/2007). Najvyšší súd SR uznesením z 29. októbra 2009 sp. zn. 2Cdo/179/2008 dovolanie žalobkyne odmietol a rozsudkom z 24. novembra 2009 č. k. 2MCdo/21/2008 zamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora. Vo všetkých označených rozhodnutiach počnúc (v poradí tretím) rozsudkom súdu prvej inštancie, cez rozsudok odvolacieho súdu až po obe rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sa súdy zaoberali otázkou, kto má konať za Slovenskú republiku.

7. Okresný súd Humenné v rozsudku zo 17. mája 2007 č. k. 11C/2747/1999-392 konštatoval, že novooznačená žalobkyňa (Slovenská republika - Ministerstvo financií SR) nemôže byť v konaní aktívne legitimovanou a vzhľadom na predmet konania by malo štát zastupovať Ministerstvo poľnohospodárstva SR, napriek tomu zamietnutie žaloby zdôvodnil aj tým, že štát sa nemohol stať vlastníkom predmetných nehnuteľností. To však možno považovať skôr za úvahu obiter dictum, keď súd v snahe o doplnenie základného dôvodu zamietnutia žaloby (ktorým bola nesprávnosť zastúpenia štátu a v dôsledku toho nedostatok aktívnej legítimácie na strane žalobcu) hľadal ďalšie dôvody. To, že sa súd prvej inštancie takto vyjadril aj k veci samej, neznamena, že je toto jeho vyjadrenie záväzné (podobne ako v prípade zamietnutia určovacej žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu by sa súd už nemal vyjadrovať k skutkovým a právnym otázkam týkajúcim sa existencie alebo neexistencie tvrdeného práva alebo právnej skutočnosti). Odvolací a dovolací súd následne preskúmavali už len otázku konania v mene štátu a k veci samej (k existencii alebo neexistencii vlastníckeho práva žalobkyne) sa nevyjadrovali.

8. Vzhľadom na vyššie uvedené je možné konštatovať, že predmetom rozhodnutí súdov všetkých troch stupňov v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 11C/2747/1999 nebolo preskúmanie skutkových okolností či právnych otázok vo veci samej, ale len otázka, ktorý orgán má konať pred súdom za Slovenskú republiku. V súlade s vtedajšou praxou súdy nepovažovali túto otázku len za otázku zastúpenia, resp. prejavovania vôle v mene štátu, ale za otázku vecnej legítimácie (právny názor, že Slovenská republika môže v konaní vystupovať len raz a ide o jedného účastníka konania bez ohľadu na to, ktorý orgán za ňu pred súdom koná, sa presadil až neskôr - napr. 6Cdo/149/2011, a dnes sa už nesprávne označenie subjektu konajúceho v mene štátu nepovažuje za nedostatok vecnej legítimácie, avšak v tom čase to súdy posudzovali ako vecnú legítimáciu). Vzhľadom k tomu, že predmetom posúdenia súdmi v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/2747/1999 neboli skutkové a právne okolnosti vo veci samej, teda otázka existencie alebo neexistencie vlastníckeho práva žalobkyne, ale len konanie v mene štátu, dovolací súd považoval právny záver odvolacieho súdu, že za týchto okolností zamietnutie žaloby v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/2747/1999 netvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci, za správny.

9. Odvolací súd tiež správne poznamenal, že otázkou, kto je oprávnený konať za štát v tomto spore o určenie vlastníckeho práva k predmetným lesným pozemkom, sa podrobne zaoberal Najvyšší súd SR v rozsudku z 24. novembra 2009 sp. zn. 2MCdo/21/2008. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva oprávnenie Lesopoľnohospodárskeho majetku š. p. Ulič konať za štát aj v súdnych konaniach, predmetom ktorých je určenie vlastníckeho práva. Jeho oprávnenie konať v mene štátu odvodil Najvyšší súd SR v citovanom rozsudku z ustanovenia § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch, pričom podľa v tom čase účinného znenia tohto ustanovenia (lesný) správca vykonáva práva vlastníka k lesnému majetku vo vlastníctve štátu a zastupuje vlastníka v konaní pred súdom. V znení účinnom v

súčasnosti je v tomto ustanovení ešte dôvetok „a to aj vtedy, ak vlastnícke právo štátu a nezistených vlastníkov je sporné“. Keďže v súčasnosti účinné ustanovenie § 73 CSP odkazuje pri konaní za štát na osobitné predpisy, vzhľadom na citovaný § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch, ďalej na § 34 ods. 18 (v čase rozhodovania odvolacieho súdu odsek 14) zákona č. 330/1991 Zb. a na § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku, považuje dovolací súd právny názor vyjadrený v rozsudku z 24. novembra 2009 sp. zn. 2MCdo/21/2008 za stále aktuálny. Preto dovolací súd námietku dovolateľa, že Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, š.p., nie je oprávnený konať v tomto spore za Slovenskú republiku, vyhodnotil ako neopodstatnenú. Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že k 1. januáru 2023 bol Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, š. p. vymazaný z obchodného registra po zlúčení s podnikom LESY Slovenskej republiky, š. p. Keďže dovolací súd rozhodoval o dovolaní na neverejnom zasadnutí bez účasti strán sporu, nepovažoval za potrebné podrobne skúmať otázku aktuálneho konania v mene Slovenskej republiky ako žalobkyne v tomto spore (procesné úkony strán v dovolacom konaní boli vykonané ešte pred 1. januárom 2023). Bude úlohou súdu prvej inštancie po vrátení veci ustáliť, ktorý subjekt po výmaze uvedeného podniku má konať v mene Slovenskej republiky v tomto spore.

10. Ďalšou dovolacou námietkou žalovaného bolo, že odvolací súd sa nedostatočne, resp. nesprávne vysporiadal s jeho námietkou preklúzie nároku žalobcu a vydržania vlastníckeho práva. Žalovaný už v odvolaní uvádzal, že k zápisu v evidencii nehnuteľností na základe notárskeho osvedčenia notárky JUDr. Márie Forinovej sp. zn. N 17/98 NZ 19/98 došlo dňa 27. januára 1998 a týmto dňom sa stala B. V. oprávnenou držiteľkou, a to tak vo vzťahu k ustanoveniu § 2 zákona č. 293/1992 Zb., ako aj k ustanoveniam §§ 129 až 134 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd k tomu uviedol, že ustanovenie § 2 zákona č. 293/1992 Zb. bolo novelou zákona zrušené pred uplynutím v ňom stanovenej 10-ročnej lehoty, teda u žiadnej osoby zapísanej v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia nemohlo dôjsť k zavŕšeniu podmienok vydržania podľa tejto špeciálnej úpravy. Tento právny záver považoval dovolací súd za správny, avšak iba čiastkový.

11. Žalovaný v odvolaní aj v dovolaní uviedol, že otázku vydržania je potrebné posudzovať nielen podľa zákona č. 293/1992 Zb. (ako *lex specialis*), ale aj podľa všeobecných ustanovení §§ 129 až 134 Občianskeho zákonníka o držbe a vydržaní. Pritom poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. apríla 2013 sp. zn. 6Cdo/47/2012, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. R 125/2014 a podľa ktorého sama skutočnosť, že s účinnosťou od 1. decembra 2000 boli zrušené ustanovenia § 2 až § 9 zákona č. 293/1992 Zb., nemá za následok zánik oprávnenej držby toho, kto je v katastri nehnuteľností vedený ako vlastník držanej nehnuteľnosti (pričom tento rozsudok prešiel testom ústavnosti v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 42/2015).

12. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na vysvetlenie obsahu pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ uvedené v uznesení Najvyššieho súdu SR zo 6. marca 2017 sp. zn. 3Cdo/6/2017, podľa ktorého „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR“. Od vyššie citovaného rozhodnutia publikovaného ako R 125/2014 sa však odvolací súd odchýlil, keď považoval zrušenie § 2 až § 9 zákona č. 293/1992 Zb. za dôvod na nepriznanie postavenia oprávneného držiteľa žalovanému (na základe čoho podľa odvolacieho súdu nemohlo dôjsť k vydržaniu).

13. V dôsledku takto nesprávneho právneho posúdenia veci sa odvolací súd nezaoberal tvrdením žalovaného, že jeho právna predchodkyňa B. V. sa zápisom v evidencii nehnuteľností na základe uvedeného notárskeho osvedčenia stala oprávnenou držiteľkou predmetných nehnuteľností aj vo vzťahu k ustanoveniam §§ 129 až 134 Občianskeho zákonníka, a teda neskúmal prípadné naplnenie podmienok oprávnenej držby a vydržania podľa všeobecnej právnej úpravy (Občianskeho zákonníka), hoci žalovaný v dovolacom konaní na túto úpravu výslovne odkazoval. Otázka prípadného vydržania predmetných pozemkov žalovaným bola pritom v preskúmvanej veci podstatnou otázkou. Vzhľadom na časové súvislosti (notárska zápisnica z 27. januára 1998, zmena žaloby zo dňa 30. septembra 2008 tak, že petit znie na určenie, že predmetné nehnuteľnosti sú vo vlastníctve štátu) bolo posúdenie oprávnenosti držby

žalovaným, resp. jeho právnymi predchodcami v uvedenom období (presahujúcom 10 rokov) pre rozhodnutie v tejto veci zásadné. Preto dovolací súd považoval dovoláciu námietku žalovaného, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, za dôvodnú. Na základe toho bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutých výrokoch zrušiť podľa § 449 ods. 1 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

14. V ďalšom konaní súd prvej inštancie (po tom, čo ustáli, ktorý subjekt po výmaze Lesopoľnohospodárskeho majetku Ulič, š. p. má konať v mene Slovenskej republiky v tomto spore - viď vyššie bod 9 tohto odôvodnenia) preskúma oprávnenosť držby žalovaného, resp. jeho právnych predchodcov (pričom preskúma aj právne nástupníctvo žalovaného), a to s prihliadnutím na právne názory vyjadrené Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rozsudku z 30. apríla 2013 sp. zn. 6Cdo/47/2012 (R 125/2014), a vo veci opätovne rozhodne. Súčasne rozhodne aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

15. Len pre úplnosť dovolací súd dodáva, že pokiaľ žalovaný v dovolaní argumentoval registrom obnovennej evidencie pozemkov (ROEP), predmetom tohto registra podľa zákona č. 180/1995 Z. z. bolo iba zistenie údajov o pozemkoch a právnych vzťahov k nim, nie nové konštituovanie vlastníckych alebo iných právnych vzťahov k pozemkom. Inak povedané, ROEP nezakladal nové právne vzťahy (nezakladal vznik, zmenu alebo zánik právnych vzťahov), nemal konštitutívne účinky (porov. napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/12/2014, sp. zn. 7Cdo/291/2019). Odvolací súd teda správne konštatoval, že rozhodnutie o schválení ROEP nie je pre súd záväzné. Je však možné (a aj potrebné) ho zohľadniť práve pri posudzovaní oprávnenosti držby žalovaným.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.